

ΓΗ, ΕΝΑΣ ΠΛΑΝΗΤΗΣ-ΠΟΛΗ

Δισεκατομμύρια άνθρωποι θα μετακινηθούν προς τις αστικές περιοχές τις επόμενες δεκαετίες, αλλάζοντας την πληθυσμιακή ταυτότητα κρατών και ηπείρων, μετατρέποντας τον παγκόσμιο χάρτη σε μία σειρά μεγαλουπόλεων με εξαιρετικά αραιοκατοικημένες περιοχές ανάμεσά τους.

Τα ολοένα μεγαλύτερα προβλήματα που παρουσιάζουν οι αγροτικές περιοχές και η προσπάθεια προσαρμογής των αναπτυσσόμενων και φτωχών χωρών στον “δυτικό” τρόπο ανάπτυξης, θα έχουν ως αποτέλεσμα την έκρηξη της αστυφιλίας η οποία ήδη αποτελεί το βασικότερο χαρακτηριστικό της μετακίνησης πληθυσμών τις τελευταίες δεκαετίες.

Σύμφωνα με την έκθεση του Ο.Η.Ε. “World Urbanization Prospects” η οποία δημοσιεύεται με αναθεωρημένα στοιχεία κάθε δύο χρόνια, **το 86%** των νέων αστικών πληθυσμών έως το 2050 θα προέλθει από τις περιοχές της **Ασίας και της Αφρικής**.

Η **Αφρική**, η ήπειρος με τον νεότερο κατά μέσο όρο πληθυσμό και με τη μικρότερη μέχρι τώρα αναλογία αστικών πληθυσμών από όλες τις υπόλοιπες, θα συνεχίσει και θα αυξήσει τους σημερινούς μεγάλους ρυθμούς μετανάστευσης ανθρώπων στις πόλεις, φτάνοντας τα **1,2 δις κατοίκους σε αστικές περιοχές**, από τα 414 εκ. που είναι σήμερα.

Η **Ασία** θα παρουσιάσει επίσης εκρηκτική αύξηση της μετακίνησης πληθυσμών από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές, με τον αστικό πληθυσμό της να ξεπερνά τα **3,3 δις** από τα σημερινά 1,9. Κύριοι “υπεύθυνοι” αυτής της τάσης είναι τρεις από τους

λεγόμενους “αναπτυσσόμενους γίγαντες”, η Κίνα, η Ινδία και η Ινδονησία.

Η έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για την κατανομή του πληθυσμού σε αστικές και αγροτικές περιοχές για το 2012 εκτιμά ότι η Ινδία θα προσθέσει περίπου μισό δις ανθρώπους στις αστικές της περιοχές έως το 2050 (497 εκ.), ακολουθούμενη από την Κίνα (341 εκ.), τη Νιγηρία (200 εκ.), τις Ηνωμένες Πολιτείες (103 εκ.) και την Ινδονησία (92 εκ.).

Η εισροή μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων στις πόλεις δημιουργεί **μεγάλα προβλήματα σε μία σειρά ζωτικών τομέων** όπως η εύρεση εργασίας και στέγης και η ποιότητά τους, η ενεργειακή κάλυψη, η αύξηση της μόλυνσης και των απορριμάτων, η διαθεσιμότητα τροφίμων και υδάτινων πόρων, καθώς και η ύπαρξη και η ποιότητα υγειονομικών υπηρεσιών.

Επιπλέον, η εισβολή αυτή ανθρώπων στις πόλεις επιδεινώνει το ήδη επιβαρυνόμενο αστικό περιβάλλον και η ποιότητα ζωής υποβαθμίζεται, τόσο για τους ήδη εγκατεστημένους, όσο και για τους νέους πληθυσμούς.

Όπως έχει φανεί από τη μέχρι τώρα πρακτική, οι κυβερνήσεις, ακόμα και στην σπάνια περίπτωση που ενδιαφερθούν για αυτούς τους νέους αστικούς πληθυσμούς, **αδυνατούν να παράσχουν τις στοιχειώδεις υποδομές**, με αποτελέσματα τραγικά για το μεγαλύτερο ποσοστό των πληθυσμών και την αύξηση των παραγκουπόλεων-τεράτων σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Θεωρητικά η συγκέντρωση μεγαλύτερων πληθυσμών σε αστικές περιοχές θα σήμαινε **ευκολότερη πρόσβαση σε τομείς όπως η υγεία και η εκπαίδευση**, καθώς μοιάζει ευκολότερο με συγκεκριμένο και σωστά σχεδιασμένο χωροταξικά αριθμό υποδομών να καλυφθούν οι ανάγκες συγκεντρωμένων σε μικρή έκταση πληθυσμών. **Πρακτικά** αυτό που συμβαίνει είναι η ανεπάρκεια θέσεων σε σχολεία και νοσοκομεία και η **αδυναμία κάλυψης των αναγκών** μεγάλου μέρους του πληθυσμού.

Η συγκέντρωση μεγάλων πληθυσμών στις πόλεις μπορεί να

έχει **θετικές συνέπειες και σε περιβαλλοντικό επίπεδο**, με την ανάπτυξη μέσων σταθερής τροχιάς, ανακύκλωσης και άλλων τεχνολογιών οι οποίες θα μπορούσαν πολύ εύκολα να μειώσουν το **περιβαλλοντικό αποτύπωμα εκατομμυρίων πληθυσμών** των μεγαλουπόλεων. **Αντ' αυτού** στη συντριπτική πλειοψηφία των νέων μεγαλουπόλεων το μόνο που αυξάνεται είναι η κυκλοφοριακή συμφόρηση, οι εκπεμπόμενοι ρύποι, τα απορρίμματα και η δόμηση των όποιων ανοιχτών χώρων έχουν απομείνει. Η ελεύθερη αγορά παντού στον κόσμο προτιμά από τους κατοίκους να προσπαθούν να δανειστούν για να αγοράσουν χιλιάδες οχήματα αντί αυτοί να μετακινούνται με ένα τραίνο ή ένα μετρό. Ακόμα και όταν αυτές οι υποδομές υπάρχουν, είναι εξαιρετικά δύσκολο να καλύπτουν τις ανάγκες ολοένα και περισσότερων ανθρώπων.

Όσα εν δυνάμει θετικά απορρέουν από την υπερσυγκέντρωση αστικών πληθυσμών δεν βρίσκονται παρά μόνο σε θεωρητικό επίπεδο. Γιατί κάτι τέτοιο **προϋποθέτει στοιχειώδη προγραμματισμό** από τις κυβερνήσεις, δεδομένο που δεν ισχύει παρά σε ελάχιστες χώρες του ανεπτυγμένου κόσμου. **Τα τεράστια προβλήματα που συνεπάγεται η πολύ γρήγορη και άναρχη αστικοποίηση** τεράστιων πληθυσμών σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια υποδομών έχουν ήδη γίνει **εμφανή σε μεγαλουπόλεις ανά τον πλανήτη**, από τη Λατινική Αμερική (π.χ. Ρίο ντε Τζανέιρο), την Αφρική (π.χ. Λάγος, Αλεξάνδρεια) και την Ασία (Καλκούτα, Βομβάη, Τζακάρτα, κτλ.).

Παρά τα τεράστια αυτά προβλήματα, το επιβαλλόμενο πρότυπο ανάπτυξης που εισέρχεται δυναμικά στις μεγάλες αναπτυσσόμενες οικονομίες ενισχύει την τάση μετακίνησης των ανθρώπων στις πόλεις. Στη Νιγηρία για παράδειγμα, από το 1970 έως το 2010 μετανάστευσαν προς τις πόλεις 65 εκ άνθρωποι. Για το διάστημα 2010-2050 ο αριθμός αυτός αναμένεται να φτάσει τα 200 εκ.

Καθώς **ολοένα και περισσότερα εδάφη γίνονται αφιλόξενα** για καλλιέργεια εξαιτίας των ακραίων καιρικών φαινομένων που προκαλεί η κλιματική αλλαγή, οι άνθρωποι μεταναστεύουν μαζικά προς τις πόλεις **πιστεύοντας ότι εκεί θα είναι ευκολότερο να βρουν εργασία** καθώς εκεί βρίσκονται συνήθως οι μεγάλες

βιομηχανικές μονάδες και οι υπηρεσίες.

Εκτός της ακαταλληλότητας όλων και περισσότερων εδαφών για ανάπτυξη ζωής και παραγωγής, οι αγροτικές πολιτικές των περισσότερων κυβερνήσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες ευνοούν την **υπερσυγκέντρωση της αγροτικής παραγωγής** σε λίγες εταιρίες, καθώς μέσω αυτής, το νεοφιλελεύθερο πρότυπο υπόσχεται μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα στην αγροτική παραγωγή. Κάτι τέτοιο ωθεί λογικά τον αγροτικό τομέα προς στις πόλεις και την προσπάθεια εύρεσης νέου είδους εργασίας.

Ανάλογα βεβαίως και παρομοίως συγκεντρωτικά είναι τα **οφέλη συγκεκριμένων οικονομικών κλάδων από την ταχύτατη αστυφιλία**.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες ακολουθούν τώρα το παράδειγμα των ανεπτυγμένων μερικές δεκαετίες πριν. Έως το 1980 οι αστικοί πληθυσμοί των ανεπτυγμένων κρατών ήταν μεγαλύτεροι σε απόλυτα νούμερα από τους αντίστοιχους των αναπτυσσόμενων, παρά τον πολύ μικρότερο συνολικά πληθυσμό τους. Το 2050 και λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων κρατών, το νούμερο των ανθρώπων που θα ζουν σε πόλεις των αναπτυσσόμενων κρατών θα είναι διπλάσιο του αντίστοιχου των πόλεων στα ανεπτυγμένα.

Δείτε εδώ τα αναλυτικά στοιχεία της έκθεσης του Ο.Η.Ε. "World Urbanization Prospects"

Πηγές: Interpress Service News Agency, United Nations – Department of Economic and Social Affairs, University of Michigan's Global Change Curriculum

Φωτό: wikipedia

**Άρης Καπαράκης
Συνεργάτης της ΜΚΟ Σόλων
aris@solon.org.gr**

6 Απριλίου 2012